

همکار محترم جناب آقای دکتر اکبر ایرانی سلام علیکم

با توجه به قدردانی کریمانه مقام معظم رهبری از اقدامات ارزشمند انجام شده در خصوص گنجاندن مطالبی در خصوص فرهنگ و تمدن اسلام و ایران در کتب درسی که حاصل همکاری تمام عزیزان، خصوصاً همکاران ما در وزارت آموزش و پرورش، می‌باشد اینجانب نیز بر خود لازم می‌دانم از جنابعالی که زمینه به بارنشستن اقدامات مفید در شناسائی و تبیین فرهنگ و تمدن اسلام و ایران را، میسر ساخته‌اید تشکر و قدردانی نمایم. امید است با عنایات الهی و ادامه این تلاش‌ها زمینه‌های تبیین هویت ملی و مذهبی هرچه بیشتر تقویت گردد.

دکتر علی اکبر ولایتی
رئیس کمیته فرهنگ و تمدن اسلام و ایران

متن فرمایش مقام معظم رهبری:

این کاری هم که الان اشاره کردند - گنجاندن مفاخر علمی در کتابهای درسی - آوردند من دیدم؛ کار بسیار خوبی هم هست. بالاخره جوان ما لازم است در کتاب درسی، دانشمندان کشورش و گذشته کشورش و مفاخر علمی کشورش را بشناسد. جوان ما فلان بازیکن تیم فلان کشور را خیلی بیشتر می‌شناسد تا ابن سینا را! تا محمد بن زکریای رازی را! آنهایی که اهل سینمایند، فلان هنرپیشه معروف فرانسوی یا امریکایی را خیلی خیلی بیشتر می‌شناسند تا فلان دانشمند ریاضی دان یا مثلاً فرض کنید که ادیب بزرگ فارسی را! اینها در کتابهای درسی می‌آید. خیلی هم خوب است. این کارها را ما قدر می‌دانیم.

مقام معظم رهبری
۸۶/۵/۳

جناب آقای اکبر ایرانی

مدیریت محترم مرکز پژوهشی میراث مکتوب

با سلام و عرض ارادت و سپاس از ارسال مجله گزارش میراث معروض می‌دارد؛

شکر خداوند را که شما را آن توانائی بخشید تا در انتشار کتاب و حفظ و احیای ذخایر متون و بخش آثار عالمان دینی به خصوص شیعیان که خود رسالتی سنگین و تحقق خدمتی گران‌بهاست و به همت و مدد اراده و اداره و مدیریت با کفایت و ممتاز جنابعالی به خوبی و شایستگی محقق شده است. با توجه به اینکه بیش از ۶۷ عنوان مجله و نشریه به کتابخانه ارسال می‌شود تنها دو سه مجله است که تمام مقالات آن را مورد مطالعه قرار می‌دهم و لذت می‌برم.

یکی از آنها مجله گزارش میراث است که حاوی مطالب ارزنده و جذاب و موجب افتخار برای ایران و (ایرانی) است. مصدع می‌شود. در مجله گزارش میراث، شماره ۴.۶، ص ۷ ضمن بحث معرفی کتاب (جغرافیای تاریخی قم) مورد نقد قرار گرفته است.

اعتقاد من این است که انتقاد یکی از مهم‌ترین وسیله رشد و کمال جامعه انسانی در تمام عرصه زندگی است و نقد مطالب علمی و امور پژوهشی موجب عمیق‌تر شدن کاوش‌ها و مفیدتر بودن تلاشهاست.

ضمن تشکر از منتقد محترم که معرفی کتاب و نقد و اظهار نظر را در هم آمیخته و با کلمه (نمی‌دانم) مفهومی را پیش خود تصور نموده، سپس آن را مورد اعتراض قرار داده که در حقیقت اعتراض به تصورات خویش است. ایشان می‌نویسد:

یک: (عنوان جغرافیای تاریخی که توسط مصحح برای کتاب در نظر گرفته شده، کاملاً نارسا و نادرست است). آقای منتقد با چه مدرکی و این چنین تهمت می‌زند. این بیان به مقالات علمی، پژوهشی و... این مجله وزن لطمه می‌زند. منتقد محترم این فرموده خود را فراموش کرده. چند سطر بعد کتاب را این چنین معرفی می‌نماید: (کتابی

است در یک مقدمه و هفت بخش کلی به این شرح. جغرافیای شهرستان قم، جغرافیای تاریخی شهرستان قم، بناهای تاریخی شهرستان قم، دانشمندان و رجال قم، اخلاق و رسوم قمی‌ها در زمان‌های مختلف و راه‌ها و فواصل و مسافتات. از ایشان می‌پرسم کدام نظر شما درست است. کاملاً نارسا و نادرست، یا جغرافیای تاریخی قم، به قول معروف دم خروس یا قسم حضرت عباس. باید عرض کنم مصحح هیچ دخالتی در نام کتاب نداشته (امانت را رعایت نموده) و این اسم با مسما را خود مؤلف انتخاب کرده است. برای اثبات این موضوع نمونه دستخط مؤلف را به نظر مبارک ایشان می‌رسانم. تا گواه بر مدعا باشد.

باید توجه داشت، انتقاد کتاب یک مسئولیت سنگینی است. یک کار ظریف و دقیق هم هست به خاطر اینکه با آبرو و شخصیت انسان‌ها سر و کار دارد.

دو: منتقد محترم در مورد شناخت مؤلف می‌نویسد: مصحح مؤلف را نشناخته است و البته گویا زمانی که آن را تصحیح می‌کرده (سال ۱۳۸۰ تاریخ مقدمه) این امکان وجود داشته که از مرحوم استاد فقیهی (که در آن تاریخ زنده بود) درباره مؤلف این اثر استعلامی به عمل آورد و نمی‌دانم آیا چنین کرده است یا خیر. همان طور که عرض کردم انتقاد یک مسئولیت سنگینی است و برای منتقد لازم است از شیوه مناسبی استفاده نماید و با تشخیص صحیح نقد و اظهار نظر نماید. به نظر حضرتعالی آیا می‌شود با کلمه نمی‌دانم، مصحح کتاب و مسئولین کنگره بزرگداشت حضرت فاطمه معصومه (س) را زیر سوال برد. برای آگاهی منتقد محترم چند مورد زحماتی را که درباره شناخت مؤلف کتاب تحمل نموده‌ام می‌نگارم.

۱. روزی استاد، مرحوم علی اصغر فقیهی به اتفاق ادیب و دانشمند و شاعر بزرگوار جناب آقای سید مصطفی آرنک، ریاست اسبق آموزش و پرورش قم برای دیدنم به کتابخانه تشریف آوردند و صحبت از این کتاب شد.

۲. از استاد محترم جناب آقای اوحدی - حفظ الله تعالی - که حق بزرگی به گردن همه قمی‌ها به خصوص قشر محترم فرهنگی دارد بوسیله آقای مؤمنی داماد معظم له از ایشان استفسار شد.

۳. از بعضی از دبیران بازنشسته همچون آقای کاویانی که حدود ۸۰ سال دارد و چند نفر دیگر جویا شدیم. بعضی از آقایان اظهار بی‌اطلاعی نمودند و بعضی اظهار داشتند که کتاب آقای حسین کریمان است. چون خود مؤلف از آقای کریمان نام می‌برد نظر آقایان را رد کردیم.

۴. آقای زمانی نژاد از طرف کنگره بزرگداشت حضرت فاطمه معصومه (ص) مأمور تحقیق و تجسس درباره مؤلف شد. جستجوی نماینده کنگره هم به نتیجه نرسید، لذا با اجازه دبیر محترم کنگره کتاب به این صورت که ملاحظه می‌فرمائید چاپ و نشر گردید. به هر حال مصحح کوشش خود را نموده است بلکه بتواند به خدمت این مرد دانشمند، مؤلف کتاب اگر زنده است و یا حداقل از دیگر آثار احتمالی آن بهره‌مند شود که تاکنون موفق نشده است.

اینجانب از سال ۱۳۴۸ شمسی در خدمت کتابخانه‌های متعددی بوده و متجاوز از دویست هزار عنوان کتاب چاپی و خطی را فهرست نموده‌ام. کسانی که با اینجانب سر و کار دارند می‌دانند، احترام خاصی برای نویسندگان و محققین و اساتید محترم قائل هستم. همچنین مشوق کارآموزان محترم.

خواهشمند است قبول زحمت فرموده، با تقدیر و تشکر مجدد خدمت منتقد محترم تقدیم فرمائید. امید است با دقت بیشتری به کار خود ادامه دهند.

مزید توفیقات آن جناب و همه نویسندگان مرکز پژوهشی میراث مکتوب را از خداوند خواستار است.

با تقدیم احترام
ابوالفضل عرب‌زاده
۸۶/۵/۲۵

جناب آقای اکبر ایرانی

مدیر مسئول و سردبیر محترم گزارش میراث

احتراماً خواهشمند است دستور فرمایید نامه پیوست به نظر منتقد محترم کتابهای چاپ سنگی... در شماره چهارم (دی تا اسفند ۱۳۸۵) آن مجله برسد. احتمالاً آقای... نویسنده آن هستند ولی چون امضای زیر نقد شماره ۵ (صفحه ۳۵) نبود از خطاب به ایشان پرهیز کردم.

با تشکر از لطف جنابعالی
پوری سلطانی
۱۳۸۶/۵/۲۲

منتقد ارجمند

با سلام

در این نوشته به هیچ وجه قصد ندارم کوچکترین تغییری در نظر شما نسبت به فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی و نیز متخصصانی که دست اندرکار هستند به وجود بیاورم. فقط چون در نقد مربوط به فهرست کتابهای چاپ سنگی قطع وزیری در کتابخانه (دی) [موجود]

ریاست محترم مرکز پژوهشی میراث مکتوب
صدیق فاضل و ارجمند جناب آقای ایرانی - دام عزه -

سلام علیکم

سه شماره ۴۰۶ گزارش میراث را روز ۸۶/۵/۲۲ بر روی
میز کار دیدم. شوق خواندن مطالب آن، سبب شد تا تمامی
صفحات آنرا تورق کرده و یادداشتهای بردارم.

اولاً: ضمن عرض خسته نباشید امیدوارم با رفع
مشکلات عدیده‌ای که شما و تمامی دست اندرکاران نشر با
آن مواجهند، این نشریه به روز شده و هر شماره آن مستقلاً
و به موقع چاپ شود.

ثانیاً: در بخش معرفی کتابها، مجموعه‌ای از فهراس
منتشره مجمع ذخائر اسلامی توسط همکاران ارجمندتان
معرفی شده که نقطه نظرات آنها برای بنده بسیار مفید و
مهم است. امیدوارم انتقاداتی که قابل رفع هستند در
کارهای آتی و آینده مد نظر قرار گرفته و شاهد کاستی
کمتری باشیم.

از مجموعه «ذخائر کتابخانه‌های ایرانی» نیز چاپ عکسی
سراج السالکین به خط استاد احمد نیریزی، و چاپ عکسی
هرمس نامه از متون کهن پزشکی نیز در حال انجام است
که امیدوارم مراحل چاپی آن زودتر انجام شده و تقدیم
حضورتان گردد.

ضمناً مجمع ذخائر اسلامی تعداد ۸۵ قطعه از بهترین
خطوط قدمای خوشنویس ایران را از سده دهم تا چهاردهم
در مجموعه‌ای با نام کلک مسیحا به چاپ رسانده است. این
قطعات از مجموعه خصوصی استاد احمد پیله چی قزوینی
انتخاب شده و تمامی برای اولین بار به چاپ می‌رسند.

آثار انتخاب شده از خوشنویسانی است نظیر: میر عماد
حسنی، میرزا غلامرضا اصفهانی، میرزا آقا خمسه، میرزا
عباس نوری، میرزا کاظم تهرانی، اسدالله شیرازی،
میرحسین خوشنویس باشی، زین العابدین اصفهانی (اشرف
الکتاب)، علاءالدین تبریزی و....

ارادتمند

سید صادق حسینی اشکوری

مدیر مجمع ذخائر اسلامی

دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، در مجله «گزارش میراث»
شماره ۴ - اسفند ۱۳۸۵) در بند آخر صفحه ۳۴ تلویحاً
سوالی را مطرح کرده‌اید که: «معلوم نیست مسئول فیپا در
کتابخانه ملی بر چه مبنایی نام را اینگونه ضبط کرده است».
خواستم یادآور شوم که منبع مستندسازان ما عبارت بوده
است از:

فرهنگ فارسی معین، اعلام، چاپ ۱۳۴۵، ج ۵، ص
۵۴۳ (دولت‌شاه)

ابن علاءالدوله سمرقندی
- دائرةالمعارف مصاحب، ج ۱، ص ۱۵۵۹ (دولت‌شاه
سمرقندی)

امیردولت‌شاه ابن علاءالدوله بختیشاه
- تاریخ ادبیات در ایران، ذبیح الله صفا، ج ۴، چاپ ۱۱،
۱۳۸۳، ص ۵۳۱ (دولت‌شاه)

امیر دولت‌شاه بن امیر علاءالدوله بختیشاه غازی
سمرقندی

- لغتنامه دهخدا، ج ۲۴، ص ۴۱۸ (دولت‌شاه)

ابن علاءالدوله سمرقندی

- فرهنگ سخنوران، ۱۳۴۰، ص ۳۹۹ (علایی سمرقندی)

[دولت‌شاه امین علاءالدوله بختیشاه]

همانگونه که ملاحظه می‌فرمایید همه این منابع
شناسه اصلی را به «دولت‌شاه» داده‌اند به استثنای مصاحب و
فرهنگ سخنوران که اولی او را روی «دولت‌شاه سمرقندی»
ضبط کرده و دومی روی «علایی سمرقندی» و در سه منبع
نیز نام پدر او «بختیشاه» ذکر شده است.

از طرفی توجه شما را به قاعده شماره ۱۰۲ که در مقدمه
فهرست مستند مشاهیر و مؤلفان، ویراست ۳، صفحه پانزده
آمده است، جلب می‌نمایم. این قاعده نامهای ایرانیان بعد از
اسلام تا قبل از قانون شناسنامه (۱۳۰۴) را در برمی‌گیرد.
طبق آن، مستندسازان کتابخانه ملی باید نام اشهر را
سرشناسه قرار بدهند و نام کوچک را به علاوه نام پدر به آن
بیافزایند. اینکه در اینجا «دولت‌شاه» نام اشهر است یا
«دولت‌شاه سمرقندی» جای بحث دارد. احتمالاً به خاطر
اینکه سه منبع «دولت‌شاه» را مدخل قرار داده‌اند، کتابخانه
ملی نیز همان را برگزیده است.

در مورد وارسته هم، به همان سیاق وارسته، سیالکوتی
مل صحیح است. (رجوع شود به فهرست مستند مشاهیر...
مذکور در فوق)

با احترام

پوری سلطانی - ۸۶/۵/۲۲

گزارش میراث

دوره دوم، سال اول، شماره ۱۲، شهریور ۱۳۸۶